

تازه های اطلاع رسانی و اطلاع یابی

نشریه ای برای توسعه مهارت های سواد اطلاعاتی

(شماره سیزدهم ، آبان ماه ۱۳۸۱)

ISSN :1684 - 7989

آنچه در این شماره می خوانید :

- پیوند کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی با پژوهش ص ۱
- نگارش و تدوین طرح پژوهشی ص ۲
- فراگیری روش تحقیق و کمک به پژوهشگران در اینترنت ص ۴
- آمار در پژوهش: آشنایی با برخی سایتها در این زمینه ص ۶
- دسترسی به انواع منابع مرجع در اینترنت ص ۸
- شیوه تدوین خلاصه سوابق کاری (رزومه) با استفاده از منابع اینترنتی ص ۱۰
- معرفی برخی کتابهای فارسی و غیر فارسی در زمینه روش تحقیق (چاپی و الکترونیکی) ص ۱۱
- آشنایی با برخی کتابهای اطلاع یابی در اینترنت ص ۱۳
- شیوه نگارش شرح درس با استفاده از منابع اینترنتی Writing a Syllabus ص ۱۵

پیوند کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی با پژوهش^۱

کتابخانه‌ها از دیرباز مرکز فراهم‌آوری منابع دانش بشری و بهترین مکان دسترسی پژوهشگران به اطلاعات و دانش بوده است. سرشت کار کتابخانه‌ها نقاط مشترک بسیاری با فرایند پژوهش دارد. در یک جمله، می‌توان چنین استدلال کرد که کتابخانه‌ها خود یک مرکز پژوهشی به حساب می‌آیند، زیرا فعالیت‌های آنها مبتنی بر استفاده از روش‌های علمی برای شناسایی جامعه مراجعان، شناسایی نیازهای اطلاعاتی مراجعان، شناسایی منابع اطلاعاتی مناسب، شناسایی بهترین شیوه‌های سازماندهی اطلاعات و شناسایی مفیدترین روش‌های ارائه و اشاعه دانش است. حاصل کار کتابداران به گونه‌ای است که جدیدترین یافته‌های پژوهش (در سطح ملی و جهانی) را به صورت سازمان‌یافته در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌دهند. به عبارت دیگر، پژوهشگران در فعالیت‌های پژوهشی و فرایند اجرای طرح پژوهش خود متکی به کتابخانه و منابع آن، که بر مبنای بنیادهای نظری، اصول علمی فراهم و سازماندهی شده، هستند. یافته‌های یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی نشان می‌دهد، که ۳۸ درصد منابع مورد استفاده پژوهشگران در کتابخانه‌های دانشگاه فردوسی موجود بوده و ۶۲ درصد منابع مورد استفاده در پژوهش آنها از دیگر کتابخانه‌های دانشگاهی در سطح کشور تهیه شده است.

افزون بر آن، کتابداران با توجه به دانش و تجربه خود توانسته‌اند به تدوین و تألیف انواع منابع مرجع، برای کمک به پژوهشگران، در دسترسی به اطلاعات مورد نیاز بپردازند. کلاسها و کارگاه‌های آموزشی کتابخانه‌های دانشگاه نیز به منظور کمک به اعضای هیأت علمی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در جستجوی اطلاعات علمی و پژوهشی برگزار می‌شود. خلاصه کلام آنکه، نمی‌توان کار کتابخانه‌ها را از کار پژوهشی جدا دانست. همه تلاشها، از جمله انتشار این نشریه به منظور ارتقای پژوهش در دانشگاه انجام می‌گیرد. مقاله‌های این شماره از نشریه گواهی بر این مدعا است.

نشریه دوماهانه کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی

مسئول: دکتر مهری پریخ

سرمدبیر: دکتر رحمت الله فتاحی

مدیر داخلی: سهراب درویش

تایپ و صفحه‌آرایی: معصومه صالح‌فر

پست الکترونیکی: sdarvish@wali.um.ac.ir

تلفن: ۱۳-۸۴۱۸۱۱۳، ۶-۸۷۸۹۲۶۳

همکاران این شماره:

دکتر رحمت الله فتاحی - محمدعلی خاکساری -
نقیسه دری‌فر - زهره عباسی - زهرا مجدی.

نگارش و تدوین طرح پژوهشی^۱

(نوشتن پیشنهاد پژوهش: Writing Research Proposals)

تصویب هر طرح پژوهشی و نیز تصویب موضوع پایان‌نامه دانشگاهی، ابتدا مستلزم ارائه پیشنهاد پژوهش (Research Proposal) است. نگارش و تدوین پیشنهاد پژوهش نیازمند الگو و ساختار مشخصی است، که توجه به آن موجب بالا رفتن کیفیت و کاهش خطا در طرح می‌شود. بسیاری از پژوهشگران جوان، به دلیل نداشتن الگوها و نمونه‌هایی از پیشنهاد پژوهش، این کار را دشوار می‌یابند، در حالی که واقعیت غیر اینست. در این زمینه، در برخی کتابهای روش تحقیق مطالبی ارائه شده است، اما کافی نیست. در حال حاضر، سایتهای بسیار زیادی در وب وجود دارد که شیوه تدوین پیشنهاد پژوهش را با الگوها و نمونه‌های گوناگون به رایگان در دسترس می‌گذارند.

به طور معمول، سایتهای راهنمای تدوین پیشنهاد پژوهش اطلاعاتی را در زمینه‌های زیر همراه با مثال ارائه می‌دهند:

- ۱) ارائه شرحی کوتاه مبنی بر زمینه موضوع پژوهش (Background).
- ۲) چگونگی بیان مسأله (Problem Statement).
- ۳) چگونگی بیان هدفهای پژوهشی و ضرورت آن.
- ۴) مشخص ساختن مخاطبان، نیازمندان یا مصرف‌کنندگان نتایج پژوهش.
- ۵) بیان فرضیه‌ها یا سؤالهای پژوهش به صورت علمی.
- ۶) چگونگی بیان روش پژوهش و نیز روشهای آماری برای تجزیه و تحلیل داده‌ها.
- ۷) تعیین مجری و همکاران طرح و نقش هر یک.
- ۸) تعیین منابع و امکانات مورد نیاز (تجهیزات، لوازم‌التحریر و سفر به سایر نقاط).
- ۹) تعیین بودجه مورد نیاز به تفکیک هزینه‌ها و موارد خاص.

(۱) رحمت‌الله فتاحی: دانشیار گروه آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی

برخی از سایتهایی که راهنمائیهای اساسی و کاربردی برای تدوین پیشنهاد پژوهش ارائه می‌کنند عبارتند از:

(۱) سایت دانشگاه ماساچوست:

www.umass.edu/research/ora/dev.html

در این سایت، اطلاعات جامعی پیرامون انواع پیشنهادها، مؤسساتی که از نظر مالی و یا علمی از طرحهای پژوهشی حمایت می‌کنند، و نیز سیاستها و اولویتهای پژوهش ارائه می‌شود.

(۲) سایت دانشگاه وارن بورو:

www.warnerborough.edu/resources/proposal.htm

اطلاعات موردنظر در این سایت شامل موارد زیر است:

- چگونگی نوشتن بخشها و مراحل یک پیشنهاد پژوهش (بیان مسأله، هدف، مخاطبان، مجریان، فرضیه‌ها یا سؤالا، روش پژوهش، شیوه گردآوری داده‌ها، امکانات و بودجه مورد نیاز).
- شیوه نگارش پایان‌نامه، مقاله تحقیق، شیوه استناد و ارائه منابع و مأخذ.
- قالب استاندارد برای پایان‌نامه‌ها.

(۳) سایت دانشگاه تکنولوژی سیدنی:

www.education.uts.edu.au/research/degrees/guide.html

این سایت نیز اطلاعات جامعی همراه با دلایل ضرورت نگارش یک طرح تحقیق به ویژه برای گرفتن پذیرش برای دوره‌های دکترا و نیز گرفتن بودجه تحقیقاتی ارائه می‌دهد.

(۴) سایت دانشگاه کالگاری کانادا:

www.ucalgary.ca/md/CAH/research/res_prop.htm

سایت این دانشگاه به صورت علمی و جامع مراحل و عناصر مورد نیاز یک پیشنهاد پژوهش را توضیح داده و برخی اشکالات معمول در طرحهای پیشنهادی تحقیق را مشخص می‌کند.

فراگیری روش تحقیق و کمک به پژوهشگران در اینترنت^۱

(Research Methodology: Tutorial and assistance)

افزون بر کتابهایی که شیوه‌های تحقیق را آموزش می‌دهند، سایتهایی در وب وجود دارد که به صورت ساده و علمی به این موضوع پرداخته‌اند. این سایتهای، به طور معمول، از سوی دانشگاهها و کتابخانه‌های دانشگاهی ایجاد شده است و در برخی موارد، به پرسشهای علاقمندان درباره مشکلات روش‌شناختی پژوهش پاسخ می‌دهند. از جمله اطلاعاتی که برای کمک به پژوهشگران در این سایتهای ارائه می‌شود، عبارت است از: منابعی درباره انواع روش‌های پژوهش کیفی و کمی، آمار در پژوهش، شیوه طراحی پرسشنامه، شیوه توزیع و دریافت پرسشنامه‌های اینترنتی (پیوسته)، استانداردهای تدوین گزارش پژوهش، شیوه استناد و مآخذنویسی، شیوه تدوین مقاله پژوهش و حق مؤلف در زمینه گزارشهای پژوهشی.

پژوهش موفق پژوهشی است که به خوبی برنامه‌ریزی شده باشد و پژوهشگر روش پژوهش مناسب را انتخاب کند. پژوهشگران با توجه به زمینه موضوعی پژوهش و نوع داده‌هایی که باید گردآوری کنند، روشهای پژوهش را انتخاب می‌کنند. به طور معمول، پس از تعیین مسأله پژوهش و تشخیص یا ارائه نظریه مناسب و تنظیم فرضیه، پژوهشگر روش پژوهش را انتخاب می‌کند. در این مقاله، منابعی در اینترنت که به توضیح در مورد روشهای پژوهش پرداخته اند معرفی می‌شود:

1) Bill Trochim's Center for Social Research Methods

<http://trochim.human.cornell.edu>

در این سایت، اطلاعات جالبی در ارتباط با روشهای پژوهش در حوزه علوم اجتماعی بدست می‌آورد. این اطلاعات، شامل درسهای ارائه شده در زمینه پژوهش در دانشگاه کورنل، مثالهای ملموس از پژوهشهای جاری موجود در آن دانشگاه و امکان انتخاب روشهای آماری مناسب برای پژوهشهای مختلف به روش تعاملی می‌باشد. پیوندهایی نیز به سایر سایتهای مربوط به روش پژوهش برقرار کرده است.

2) Methods in Behavioral Research: (Resources for Research in Psychology and Behavioral Sciences)

www.methodsfullerton.edu

در این سایت نیز روشهای پژوهش در حوزه روانشناسی و علوم رفتاری به صورت سؤال و جواب قابل دسترس است.

۱) رحمت الله فتاحی: دانشیار گروه آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی و زهره عباسی، کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی مشهد

3) Basic Business Research Methods<http://www.mapnp.org/library/research/research.htm>

اطلاعات جالبی در ارتباط با روشهای پژوهش، تحلیل داده‌های پژوهش و سایر موضوعهای مرتبط با پژوهش در زمینه تجارت و اقتصاد را در اختیار می‌گذارد.

4) Library Research at Cornell: A Hyper Text Seven Step to Effective Library Researchwww.library.cornell.edu/okuref/research/skill.htm

یک طرح ساده برای جستجوی اطلاعات در زمینه یک طرح پژوهشی و یا نوشتن مقاله پژوهشی را در کتابخانه نشان می‌دهد.

5) Research Methods in Computer Science<http://cs.oregonstate.edu/~tgd/classes/519.html>

در این سایت، که در واقع به صورت درس روش پژوهش در زمینه علوم کامپیوتر ارائه می‌شود، می‌توان به روش یک طرح پژوهشی، چگونگی نوشتن طرح پژوهش، انتخاب روشهای پژوهش مناسب، روش تحلیل داده‌ها و... دسترسی پیدا کرد.

6) Research Method Knowledge Base:<http://trochim.human.cornell.edu/kb/index.htm>

در این سایت، که مربوط به دانشگاه کورنل است، اطلاعات جامعی درباره جنبه‌های گوناگون یک پژوهش علمی، از جمله روش پژوهش در علوم اجتماعی، ارزیابی پژوهش، روش تحقیق کمی، مسایل اخلاقی در پژوهش، انواع شیوه‌های نمونه‌گیری و سنجش، پایایی و روایی ابزار تحقیق، انواع روشهای آماری تجزیه و تحلیل داده‌ها و شیوه ارائه نتایج یافته‌ها ارائه شده است.

برخی دیگر از سایتهای سودمند عبارتند از:

Lecture Notes for Research Methodology<http://faculty.nwc.edu/toconnor/308/308lects.htm>**Dr Marion Joppe**www.ryerson.ca/~mjoppe/rp.htm**Quantitative and Qualitative Research**<http://writing.colostate.edu/references/research.cfm>**Research Methods www.tutorials**<http://sociology.camden.rutgers.edu/main.htm>**GAO Books, Free**<http://gsociology.icaap.org/methods/gao.htm>

آمار در پژوهش: آشنایی با برخی سایتها در این زمینه

استفاده از آمار در پژوهشهای کمی از اهمیت زیادی برخوردار است. در این زمینه کتابهای چاپی فراوانی چه به صورت عمومی و چه به صورت تخصصی (در یک حوزه خاص) در کتابخانه‌ها وجود دارد که با موضوع "آمار" و یا "روشهای آماری" در فهرست رایانه‌ای قابل بازیابی است. در اینترنت نیز سایتهای متعددی در این زمینه در دسترس است که با واژه‌هایی چون Statistics, Text books, Statistics e-books قابل بازیابی هستند.

(۱) سایت آمار در پژوهش:

Statsoft

www.statsoft.com/textbook/stathome.html

سایت statsoft یکی از بهترین و جامعترین سایتهایی است که به شیوه یک کتاب درسی همه مباحث آماری مورد نیاز در پژوهشها را در بردارد. در این سایت، اطلاعاتی درباره مفاهیم عمده آماری و نیز انواع شیوه‌ها و روشهای آماری ارائه شده است. جستجو در مورد اطلاعات ارائه شده در صفحه‌های مختلف سایت نیز فراهم شده است. این سایت، جایزه بریتانیکا را به خاطر کیفیت، دقت، شیوه ارائه و قابلیت استفاده دریافت کرده است.

(۲) سایت منابع آماری در جامعه‌شناسی:

Sociology

<http://gsociology.icaap/methods>

در این سایت، منابع رایگان در زمینه آمار (کتابها، نرم‌افزارها، دستنامه‌ها و راهنماهای موجود در اینترنت) معرفی شده است. همچنین، پیوندهایی به سایر منابع اینترنتی در حوزه آمار و روشهای ارزیابی برقرار شده است.

(۳) سایت محاسبات آماری:

Statpages.net

www.members.aol.com/johnp71/javastat.html

برخی از سایتها، حتی، انواع محاسبات آماری را برای شما انجام می‌دهند. برای مثال، سایت statpages.net دارای بیش از ۶۰۰ پیوند به سایتهای آماری است که حدود ۳۸۰ سایت محاسبات

۱ رحمت الله فتاحی: دانشیار گروه آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی و نفیسه دری‌فر، کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی مشهد

آماري را نيز معرفي مي‌کند. اين سايت، همچنين، تعداد زيادي از نرم‌افزارهاي آماري را که مي‌توان آنها را به صورت رایگان از اينترنت گرفت معرفي مي‌کند. شايان ذکر است که اين سايت به عنوان يکي از بهترين سايتهاي آماري تا کنون چندين جايزه دريافت کرده است.

۴) سايت مؤسسه نرم‌افزارهاي پژوهشي هور

HRS (Hoare Research Software Ltd)

www.hrs.co.nz

اين شرکت، انواع نرم‌افزارهاي پژوهشي و آموزشي در رشته‌هاي مهندسي، رياضي، اقتصاد (تجارت)، علوم و آمار ارائه مي‌دهد. در بالای صفحه اصلی سايت، با انتخاب هر یک از اين رشته‌ها مي‌توان انواع نرم‌افزارهاي مربوط به آن رشته را مشاهده نمود و با گزينش هر یک از نرم‌افزارها توضيحاتي درباره پشتيبان نرم‌افزار، ويرايش جديد، نوع سيستم عامل سازگار با آن و نيز توصيفي از برنامه و کاربرد آن در اختيار علاقمندان قرار مي‌گيرد.

جهت آگاهي از قيمت و اطلاعاتي از قبيل چگونگي سفارش نرم‌افزارها، کافي است گزينه request pricing information را انتخاب کنيد.

۵) سايت نرم‌افزارهاي آماري در علوم اجتماعي

<http://sociology.ca/sociologycalinks.html>

در اين سايت، ۵ نرم‌افزار آماري معرفي شده‌اند که در پژوهشهاي علوم اجتماعي مي‌تواند کارايي زيادي داشته باشد. جهت آشنائي بيشتري با اين نرم‌افزارها، بخشي از اين سايت به راهنمائي آموزشي (tutorial) اختصاص يافته است.

براي پيدا کردن نرم‌افزارهاي پژوهشي و آموزشي توليد شده در زمينه‌هاي موضوعي مختلف مي‌توانيد در يکي از موتورهاي جستجو، کلیدواژه‌هاي موضوعي زير را تايپ نماييد و سايتهاي بازيابي شده را مورد بررسي قرار دهيد و اطلاعاتي درباره نرم‌افزارهاي طراحي شده بدست آوريد:

software and <your subject>

research software and <your Subject>

دسترسی به انواع منابع مرجع در اینترنت^۱

برای انجام هر پژوهشی، ابتدا باید اطلاعات مورد نیاز آن فراهم شود. این کار به کمک ابزارهایی مانند منابع مرجع میسر است. منابع مرجع، اطلاعاتی در یک زمینه یا زمینه‌های مختلف در برداشته و به گونه‌ای تهیه و تنظیم و سازماندهی شده‌اند که به سهولت و با صرف کمترین زمان، دستیابی به اطلاعات را فراهم می‌سازند. وجود این ابزارهای پژوهش به ویژه در دنیای کنونی، که با انبوهی از اطلاعات و انتشارات مواجه هستیم، اهمیت بسیاری در دسترسی به اطلاعات مناسب، معتبر و پیشبرد پژوهش‌ها دارد. در سالهای اخیر، انواع منابع مرجع به شکل الکترونیکی و پیوسته (در اینترنت) منتشر شده است و تعداد آنها روزبه‌روز در حال افزایش است. این افزایش به حدی است که سایتهای ویژه‌ای برای شناسایی و دسترسی سریعتر و آسانتر به آنها طراحی شده است. در این مقاله، برخی از سایتهای منابع مرجع و راهنمای دسترسی به آنها معرفی می‌شود:

۱. استفاده از طبقه‌بندی (دسته‌بندی) منابع مرجع در موتورهای جستجو:

بسیاری از موتورهای جستجو بخشی را به معرفی انواع منابع مرجع اختصاص داده‌اند. به عنوان مثال، در موتور جستجوی Yahoo، در صفحه اول "در قسمت *categories*" با انتخاب *reference* می‌توانید به انواع منابع مرجع دسترسی یابید و یا در موتور Google با انتخاب *directory*، انواع منابع مرجع در قسمت *reference* دسته‌بندی شده است که به راحتی می‌توان آنها را مورد استفاده قرار داد.

۲. استفاده از دروازه‌های اطلاعاتی (Gateways):

برخی از سایتهای، نقش راهنما را دارند و منابع اینترنتی مفید را دسته‌بندی کرده‌اند. در این قسمت دو نمونه از این راهنماها معرفی می‌شود:

1) Librarian's Index to the Internet

www.lii.org

این راهنمای موضوعی بیش از ۱۰ هزار منبع اینترنتی در موضوعهای گوناگون را، که توسط کتابداران انتخاب و ارزیابی شده است، دربر دارد. با استفاده از نشانی www.lii.org/search/file/reference انواع منابع مرجع در اختیار شما قرار می‌گیرد.

(۱) نفیسه دری‌فر: کارشناس ارشد کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی

2) Internet library for librarians

www.itcompany.com/inforetriever

این سایت، با بیش از ۳۰۰۰ منبع اینترنتی که توسط کتابداران انتخاب و مورد نقد و بررسی قرار گرفته است، پیوند دارد و ابزار مفیدی برای تمام متخصصان به ویژه کتابداران است. در ستون سمت چپ اولین صفحه این سایت، عبارت ready reference دیده می‌شود. در زیر آن انواع منابع مرجع ارائه شده است. یکی از ویژگیهای جالب این سایت وجود توصیف کاملی از اهداف و یا گستره منابع موجود در هر مورد می‌باشد. افزون بر قسمت فوق، قسمت دیگری تحت عنوان reference وجود دارد که منابع مرجع را بر اساس کشور، زبان و نیز به شکل موضوعی دسته‌بندی کرده است.

۳. دسترسی به منابع مرجع در سایت کتابخانه‌های دانشگاهی:

جهت دسترسی به اینگونه منابع می‌توان به سایت کتابخانه‌های دانشگاهی مراجعه نمود. در زیر چند نمونه سایت کتابخانه‌های دانشگاهی آورده شده است:

www_sul.stanford.edu/collxn.html#etexts دانشگاه استنفورد

www.princeton.edu/~pressman/genref.htm دانشگاه پرینستون

ublib.buffalo.edu/libraries/e-resources/selected.html دانشگاه بوفالو

به این مسأله باید توجه داشت که تمامی منابع مرجع ارائه شده در سایت دانشگاهها قابل دسترس همگان نیست. برخی از منابع فقط مخصوص استفاده دانشجویان و اعضاء آن دانشگاه می‌باشد.

۴. اکثر ناشرانی که در زمینه تهیه منابع مرجع فعالیت دارند، اینگونه منابع را به شکل الکترونیکی نیز تولید نموده و به شکل online (پیوسته) در اختیار علاقمندان و متقاضیان قرار می‌دهند. یکی از منابع مرجعی که به موازات نوع چاپی آن، به صورت online قابل دسترس و اشتراک است، دایره‌المعارف بریتانیکا است

www.britannica.com

این دایره‌المعارف معتبر ۲۲ جلدی، مقاله‌های کوتاه را به طور رایگان در دسترس همگان قرار می‌دهد، اما برای استفاده از کلیه اطلاعات آن از جمله مقاله‌های جامع باید هزینه اشتراک ماهانه یا سالانه پرداخت نمود. یکی از امکاناتی که در این سایت در نظر گرفته شده است استفاده رایگان از کل مجموعه برای مدتی محدود است.

شیوه تدوین خلاصه سوابق کاری (رزومه) با استفاده از منابع اینترنتی^۱

Resume Writing

رزومه عبارت است از شرح خلاصه‌ای از سابقه تحصیل، تدریس و فعالیت‌های حرفه‌ای به منظور ارائه آن به سازمانها یا اشخاص مربوطه. این کار، به طور معمول، به منظور معرفی خود به سایر سازمانها یا اشخاص و با هدفهای متنوعی مانند درخواست کار، درخواست فرصت مطالعاتی، شرکت در همایشهای ملی و بین‌المللی، تدریس و یا پیشنهاد طرح پژوهشی صورت می‌گیرد.

از آنجا که تدوین رزومه برای بسیاری از افراد دشوار است و آنها چارچوب، ساختار و محتوای آن را نمی‌دانند، مراجعه به اینترنت و یافتن سایتهایی که شیوه این کار را آموزش می‌دهد بسیار سودمند است. در این گونه سایتها، دستورالعملهای تدوین بخشهای مختلف یک رزومه همراه با نمونه‌هایی عینی ارائه شده است. چنین سایتهایی را می‌توان با واژه‌هایی چون Resume writing یا How to do a resume بازیابی کرد.

برخی از سایتهایی که در اینجا معرفی می‌شود، شیوه نگارش رزومه را به صورت چاپی و نیز الکترونیکی (به منظور قرار دادن آن در اینترنت) تشریح می‌کنند:

1) The Resume Shop

www.cyber-north.com/resume/

2) Resume Online

<http://jobsearch.about.com/library/weekly/aa050999.htm>

3) Riley Guide: Resume

www.rileyguide.com/eresume.html

4) Resume Writing

<http://ucdavis.placementmanual.com/resume/>

(۱) رحمت الله فتاحی: دانشیار گروه آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی

معرفی برخی کتابهای فارسی و غیر فارسی در زمینه روش تحقیق (چاپی و الکترونیکی)^۱

پژوهش، فرآیند رسیدن به راه‌حلهای قابل اعتماد برای مسائل عمده از طریق گردآوری، تحلیل و تفسیر برنامه‌ریزی شده و نظام‌مند داده‌هاست. توجه اساسی و عمیقی که به موضوع روش پژوهش می‌شود، پس از نهضت فرهنگی اروپا (رنسانس)، روز به روز مشخص‌تر و بارزتر بوده است. دانشمندان به این نتیجه رسیده‌اند که برای بدست آوردن نتایج صحیح در تحقیقات، بکارگیری یک روش صحیح بر اساس اصول و قواعد علمی اهمیت اساسی داشته و لازم است با دقت و ظرافت به آن توجه شود. آشکار است که پژوهش نیز همانند هر علم به آموزش دقیق نیازمند است. این امر خود بهانه‌ای بود تا در هفته پژوهش به معرفی برخی کتابهای جدید فارسی، انگلیسی و الکترونیکی در زمینه پژوهش بپردازیم.

کتابهای فارسی چاپی:

- ۱) الفبای تحقیق / تألیف سیدحسین صانعی. - تهران: اندیشمند، ۱۳۸۱
- ۲) اصول و مبانی روش تحقیق علمی / مهرداد نوابخش. - اراک: پیام دیگر، ۱۳۸۰
- ۳) راهنمای تدوین گزارشهای علمی و فنی (به روش تحقیق) / مهدی نقیان فشارکی. - [ویرایش ۲]. - تهران: گروه صنایع یا مهدی (عج)، انتشارات یا مهدی (عج)، ۱۳۸۰.
- ۴) راهنمای تهیه پایان‌نامه‌های تحقیقی و گزارشهای پژوهشی: با تأکید بر بینش و روش پژوهشهای تربیتی روانشناسی رفتاری و علوم اجتماعی / تهیه و تدوین میرسعید حسینی، علی عمادی. - تهران: سپید هنر، ۱۳۸۰
- ۵) روش تحقیق و مرجع‌شناسی / تألیف مرتضی منشادی. - بندرعباس: دانشگاه هرمزگان، ۱۳۸۰
- ۶) آئین نگارش علمی / تألیف عباس حری. - تهران: دبیرخانه هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور، ۱۳۷۹

این اثر به طرح مباحثی چون گزینش موضوع، تدوین طرح یا رئوس مطالب، تهیه کتابشناسی، نگارش علمی، تهیه و تدوین مقالاتی متناسب با سخنرانیها، تهیه و تنظیم گزارش و بررسی کتاب و... می‌پردازد.

۱) زهرا مجدی: کارشناس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی مشهد

کتابهای انگلیسی چاپی:

- 1) Survey research methods / Floyd J. Fowler.- Thousand oaks: Sage Pub., 2002.
- 2) Organizational research methods: a guide for students and researchers / Paul Brewerton and Lynne Millward.- London: Sage Pub., 2002.
- 3) Research Methods: a process of inquiry/ Anthony M. Graziano.- Michael L. Raulin.- Boston: Allyn and Bacon, 2000.
- 4) Research methods and statistics: an integrated approach/ Nancy E. Furlong and Eugene A. Lovelace, Kristin L. Lovelace.- Forth worth: Harcourt College pub., 2000.
- 5) Research methods in education / Louis Cohen, Lawrence Manion and Keith Morrison.- London; New York: Routledge, 2000.

معرفی منابع الکترونیکی:1) <http://www.acastat.com/handbookindex.html>

سایت مورد نظر به معرفی دستنامه‌ای در زمینه تحقیق و پژوهش می‌پردازد که با ورود به سایت می‌توان از طریق گزینه‌های مشخص شده در صفحه اصلی به شکل رایگان به مقدمه، متن مقاله، جدولها و نمایه آن دسترسی پیدا کرد.

2) <http://publ.ac.uk/link/r/researchmethods.htm>

این سایت، به معرفی دستنامه و کتابهای روش تحقیق می‌پردازد. همراه با عنوان کتاب مورد نظر، توصیف کوتاهی از منابع داده و در ذیل آن به معرفی نویسنده، موضوع، رده کلی دیویی و مشخص نمودن نوع منبع و محل نشر آن می‌پردازد.

آشنایی با برخی کتابهای اطلاع‌یابی در اینترنت^۱

به موازات گسترش اینترنت و افزایش نیاز کاربران به فراگیری شیوه‌های کارآمد جستجو در این شبکه جهانی، کتابهایی نیز با هدف آموزش اطلاع‌یابی منتشر می‌شود. به زبان فارسی نیز کتابهایی به تازگی منتشر شده است، که می‌تواند به هدف فوق یعنی ارتقاء مهارتها و سواد اطلاعاتی کمک کند. در این مقاله دو عنوان از این کتابها معرفی می‌شود:

کلید طلایی اینترنت: دایره‌المعارف موضوعی برترین آدرس‌های اینترنت / تألیف و ترجمه فرزانه مجیدفر... [و دیگران] - تهران: جهان رایانه، ۱۳۸۰. ۵۰۰ ص.: مصور.

این کتاب، یکی از منابع بسیار مفید در زمینه اطلاع‌یابی در اینترنت است که نزدیک به ۱۰۰۰۰ نشانی از سایتهای برتر اینترنت را به صورت طبقه‌بندی شده و هدفدار معرفی می‌کند.

در مقدمه این کتاب آمده است: دنیای اینترنت بسیار پیچیده و در عین حال بسیار ساده است. این وجه دوگانه اینترنت - "پیچیدگی در عین سادگی" و "سادگی در عین پیچیدگی" - برای بسیاری از کاربران ایجاد سردرگمی می‌کند.

طی سالهای اخیر روش جدیدی برای جستجوی اطلاعات در اینترنت رایج گردیده است و آن تدوین فهرستهای منتخب نشانیهای اینترنت به صورت چاپی یا به صورت الکترونیکی در وب می‌باشد. این کتاب، یکی از اینگونه فهرستهای منتخب است که مجموعه‌ای از خصوصیات زیر، آن را از سایر کتابها با موضوع مشابه متمایز می‌سازد:

الف) گسترده‌گی موضوعات:

مجموعه‌ای موضوعی در قریب به ششصد رده و زیر رده همراه با نشانی سایتهای مورد نظر در این رده‌ها.

ب) برترین نشانیها:

نزدیک به ۱۰۰۰۰ آدرس برتر اینترنت که می‌توان به یک میلیون نشانی و میلیاردها صفحه در اینترنت دست یافت.

^۱ محمدعلی خاکساری: کارشناس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه فردوسی

ج) جستجوی سریع:

خواننده با استفاده از فهرست موضوعی، فهرست الفبایی نشانیها و یا با واژه‌یاب به سرعت به موضوع و نشانی موردنظر خود دست می‌یابد.

در این کتاب، افزون بر نشانیهای اینترنت، صدها نشانی برگزیده فهرستهای پستی نیز معرفی شده است. در صورت تمایل به اشتراک آنها، هنگام ارسال نامه به فهرست پستی در متن نامه، باید کلمه Subscribe، یا برای آشنایی با سایر دستورات فهرست پستی کلمه help را تایپ کرد.

همراه با این کتاب یک دیسک فشرده (CD) تحت همین عنوان منتشر گردیده است که دارای ویژگیهای زیر می‌باشد:

۱. راهنمای توصیفی نشانیهای برتر اینترنت به دو زبان انگلیسی و فارسی،
۲. بیش از ۱۰۰۰۰ نشانی وب در قالب ۶۰۰ رده موضوعی با امکان دستیابی از طریق پیوسته (on line)،
۳. بیش از ۳۰۰۰۰ تصویر، ۴۰۰۰ صفحه برتر وب بدون نیاز به اینترنت به صورت غیر پیوسته (off line)، ۳۰۰ انیمیشن (پویا نمایی) و دهها قطعه فیلم ویدئویی،
۴. قابلیت اضافه و ویرایش نمودن رده‌ها و نشانیها به صورت دلخواه،
۵. دارای امکانات جستجوی پیشرفته کلیدواژه‌ای و عبارتی،
۶. فرهنگ شش جلدی هوشمند پیشرو آریان‌پور: انگلیسی - فارسی جهت ترجمه همزمان صفحه‌های وب.

قاسمی، علی حسین، ۱۳۴۱. اطلاع‌یابی در اینترنت / گردآوری و ترجمه علی حسین قاسمی. - تهران چاپار، ۱۳۸۱. ۱۲۲ ص.

این اثر نیز که به همت علی حسین قاسمی، دانشجوی دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه فردوسی مشهد، پدید آمده از منابع مفید برای اطلاع‌یابی در اینترنت است.

شیوه نگارش شرح درس با استفاده از منابع اینترنتی

Writing a Syllabus

بازنگری در برنامه های درسی مقاطع مختلف از مهمترین اولویتهای نظام آموزش عالی است. یکی از وظایف گروههای آموزشی بازنگری در شرح درسهای مصوب و تدوین محتوای جدید برای بسیاری از درسهاست. آگاهی از شیوه تدوین شرح درس و دسترسی به برخی نمونهها می تواند به این امر کمک کند. در این زمینه، منابع (سایتهای) مفید و جدیدی در اینترنت وجود دارد. در این سایتها، چارچوب و اطلاعات لازم برای نوشتن یک شرح درس (Course Syllabus) به طور کامل ارائه شده است. از جمله: انتخاب عنوان درس، تعداد واحدهای نظری و عملی، هدفهای درس، شرح محتوای درس، برنامه هفتگی، منابع مطالعه، تکالیف، شرایط شرکت در کلاس، استفاده از آزمایشگاه یا کارگاه و خطمشی نمره دهی.

افزون بر سایتهایی که شیوه تدوین شرح درس را آموزش می دهند، از طریق جستجو تحت واژه Course Syllabus و موضوع یا درس مورد نظر خود در یکی از موتورهای جستجو، می توانید نمونه های عینی فراوانی از شرح درسهای دانشگاههای معروف جهان را همراه با منابع مطالعه (Reading Lists) بیابید. این امر، می تواند موجب روزآمد شدن محتوای درسها و نیز دسترسی به منابع جدید و مفید شده و در نهایت، باعث پویاتر شدن کار اعضای هیأت علمی و بهره گیری دانشجویان از دانش روز شود، امری که نظام آموزش عالی ما سخت نیازمند آن است.

برخی از سایتهای مفید در این زمینه عبارتند از:

1) www.abacon.com/inkster/sample.html

<http://www.hcc.hawaii.edu/intranet/committees/FacDevCom/guidebk/teachtip/>

2) writesyyl.htm

3) www.gtd.tec.nh.us/GTD/Resources/DistEdsyllabus101.pdf